

Pergamum: verleiding

Liturgiesuggesties:

Gezang 320: 1, 3 en 4

Psalm 138: 1 en 4

Psalm 119: 38

Openbaring 1: 9-20

Psalm 33: 10 OB

Openbaring 2: 12-17

Openbaring 2: 12-17

Na verkondiging: Psalm 18: 1. 9 en 14

Gezang 257

*

Beste luisteraars, broeders en zusters, jongens en meisjes,

'Waar woont u, waar woon je?'

Dat is een vraag waar je in je leven meer dan eens een antwoord zult moeten geven.

Op vakantie, bijvoorbeeld.

'Waar woont u, waar woon je?'

In Friesland, in Leeuwarden.

'Waar in Leeuwarden?'

In Camminghaburen, daar woon ik met m'n gezin.

Maar misschien woont u wel in het Westeinde.

Of in Bilgaard. Of in Schieringen.

'Waar woont u, waar woon jij?'

De mensen zouden er wat raar van opkijken als we zouden zeggen: Ik woon daar, waar de satan woont.

'Waar zegt u?' Ik woon daar, waar de satan woont.

'De satan? Bestaat die dan nog?'

Ik dacht dat die allang een zachte theologische dood gestorven was?

En u woont ... waar ook de satan woont?'

Waar is dat dan?'

'Overal, waar de satan als koning over mensen heerst.

Overal, waar mensen leven zonder God en zijn gebod.'

Mag ik u en jou dat duidelijk maken aan de hand van Openbaring 2 vers 12-17.

*

Het is, beste luisteraars, broeders en zusters, jongelui, de eerste dag van de week. Zondag, dus. Johannes, de apostel van Jezus Christus, verbannen om zijn geloof naar het eilandje Patmos - voor de kust van Turkije - schrijft de zeven brieven naar de gemeenten in Klein-Azië.

De christenen in Klein-Azië worden verdrukt en vervolgd.

Enkel en alleen omdat zij in Jezus Christus, de Zoon van God, geloven.

Zeven brieven ter bemoediging.

Vanmorgen lezen we mee in de brief aan de gemeente van Pergamum.

"En schrijf aan de engel - de voorganger - van de gemeente te Pergamum: Die zegt Hij, die het tweesnijdende scherpe zwaard heeft: Ik weet, waar gij woont, dáár waar de troon van de satan is; en gij houdt vast aan mijn naam en hebt het geloof in Mij niet verloochend."

*

Pergamum.

Wil je - gemeente - de stad bezoeken, dan zie je haar al op kilometers afstand liggen.

De stad met zo'n 120.00 inwoners (anderhalf keer het aantal dat vandaag in Leeuwarden woont) ligt namelijk voor een deel op een rots.

Het heeft een benedenstad en een bovenstad.

In de benedenstad vind je voornamelijk de woonhuizen.

Daar woont allerlei slag mensen.

En dan is er de markt, natuurlijk.

Daar bieden de kooplui hun verse waren aan.

Voor een nieuwe slaaf of een nieuwe ezel kun je er trouwens ook terecht.

Via een slingerweg klim je dan omhoog naar de bovenstad.

Machtige en indrukwekkende gebouwen.

Pergamum is dan ook het regeringscentrum van die tijd.

Met een prachtig groot plein.

Midden op dat plein een altaar ter ere van de oppergod Zeus.

Maar liefst 38 bij 35 meter en meters hoog moet dat altaar zijn geweest.

De trots van de stad.

En op dat plein ... ook een beeld van Hermes.

De bode van de goden, die met z'n gevleugelde schoenen, het contact tussen de godenwereld en de mensenwereld onderhoudt.

Kijk nog even mee verder.

Zie je daar hoog boven de stad de burcht van de Romeinse stadhouder en de grote tempel van de godin Athena, omgeven door prachtige zuilengangen.

Pergamum is in de dagen van Johannes hét centrum van de verering van de Grieks-Romeinse godenwereld en van de godenzoon: de keizer.

*

Pergamum.

Beroemd om twee dingen.

Om zijn heiligdom van Asklepios en ... om zijn indrukwekkende bibliotheek.

Asklepios.

Het verhaal wil, dat een slang zich eens om de staf van de god Asklepios kronkelde.

Die slang had een heel bijzonder kruid in z'n bek.

Een kruid waarmee men doden weer tot leven kon wekken.

Met dat kruid kon nu de god Asklepios zelfs de dood overwinnen.

En zo werd Asklepios of Aesculapius ... de god van de geneeskunde.

Het slangetje kom je nog dagelijks tegen in de vorm van wat wij noemen ... de esculap op de auto van een arts of specialist.

In Pergamum heeft men voor deze god een prachtige tempel gebouwd.

En niet alleen een tempel.

In de nabijheid van deze tempel zijn talrijke klinieken, ziekenhuizen gebouwd, waaraan beroemde artsen zijn verbonden.

Dagelijks trekt een lange optocht zieken en gehandicapten Pergamum binnen.

Om in de schaduw van de tempel van Asklepios genezing te zoeken voor hun zieke lichamen.

Asklepios.

Z'n bijnaam was: heiland, zaligmaker, sotèr.

De god die op een wonderlijke manier genezingen tot stand kon brengen.

Misschien dat het u, gemeente, tijdens onze rondwandeling is opgevallen ... overal zie je in Pergamum dat teken van de slang.

De slang.

Het symbool van de satan, de tegenstander van God.

Vandaar dat Jezus Christus schrijft: *"Ik weet waar gij woont, daar waar de troon van de satan staat."*

Pergamum.

Beroemd om zijn Asklepios tempel en z'n kundige artsen.

O ja, Pergamum is ook beroemd om z'n indrukwekkende bibliotheek.

Pergamum - perkament, daar komt dat woord vandaan.

Dierenhuiden die zo bewerkt zijn dat je er op kon schrijven.

Pergamum is in die tijd ook boekenstad.

Op de boekenplanken van de één na grootste bibliotheek ter wereld - die van

Alexandrië moet nog groter zijn geweest - staan meer dan 100.000 boeken.

In de zalen van de bibliotheek staan standbeelden van beroemde schrijvers en dichters.

Pergamum een boeiende en bloeiende stad.

In alle opzichten.

Maar overal waar je kijkt: dat teken van de slang, een slang op een staf, de esculap.

*

"Schrijf aan de engel der gemeente te Pergamum: Dit zegt Hij, die het tweesnijdende scherpe zwaard heeft: Ik weet, waar gij woont, dáár waar de troon van de satan is."

Pergamum, beste luisteraars, broeders en zusters, jongelui, is een door en door afgodische stad.

Overal tempels en beelden.

Overal dat teken van de slang.

Gods Zoon, Jezus Christus, noemt deze plaats: Troon van de satan.

Hier, in deze stad, is de satan - de tegenstander van God, oppermachtig.

De satan kan in deze stad onbelemmerd zijn heerschappij, zijn macht, zijn verleiding en zijn woede uitoefenen.

Pergamum, een door en door anti-christelijke stad.

Onwillekeurig probeer je vergelijkingen te maken.

Ik moest denken aan de dag dat we als theologiestudenten op excursie gingen met 'onze' professor Velema naar Amsterdam.

We waren daar te gast bij het Leger des Heils.

's Avonds gingen we met z'n allen - onder leiding van een kapitein van het Leger - de Zeedijk op.

Om daar - tussen alle rode lampjes en verlichte etalages - het evangelie te verkondigen.

Troon van de satan.

Losbandigheid - los met de zeden, met de bandjes en de broekjes - u begrijpt wel dat je je dan afvraagt: 'Waar is God nog in Amsterdam?'

'Waar is God nog in Leeuwarden?'

*

"Ik weet waar gij woont, dáár waar de troon van de satan is."

De gemeenteleden van Jezus Christus hebben het in de boekenstad Pergamum niet gemakkelijk.

Niet de populaire god van de geneeskunde, Asklepios, is hun sotèr, hun verlosser.

Zij geloven in Jezus Christus als hun Heiland en Redder.

De christenen van Pergamum leven niet bij het symbool van de slang, ... maar bij het symbool van de vis.

In het Grieks: I-ch-th-u-s.

Die letters vormen de afkorting van: Jezus Christus, Gods Zoon, Redder/Verlosser.

In Pergamum bevindt je je als christen aan het front tussen het rijk van God en het rijk van de satan.

Een zekere Antipas heeft zijn christen-zijn zelfs moeten bekopen met de prijs van zijn leven.

"Ik weet, waar jij woont - schrijft Jezus Christus - dáár waar de troon van de satan is; en jij houdt vast aan mijn naam en hebt het geloof in Mij niet verloochend, ook niet in de dagen van Antipas, mijn getuige, mijn getrouwe, die gedood werd bij u, waar de satan woont."

Antipas is gedood.

Hij wordt hier *"mijn getuige, mijn getrouwe"* genoemd.

In het Grieks wordt ons woord martelaar gebruikt.

Iemand doet de suggestie dat Antipas tijdens een evangelisatie-campagne is dood-gestoken.

Je moet ook wel veel lef en veel geloof hebben om midden op de markt in Pergamum te gaan vertellen, getuigen, van Jezus Christus als je Heiland.

Je loopt het risico dat er een mes tussen je ribben wordt gestoken.

Wij durven, broeders en zusters, jongelui, dikwijls niet eens in een minder vijandige omgeving van ons geloof te getuigen.

Ik begrijp best dat het moeilijk is om - in een van God vervreemde wereld - er voor uit te komen dat je een christen bent.

En de verleiding om met de grote massa mee te doen is ontzettend groot.

Daarom hebben we elkaar zo hard nodig.

Daarom heeft God, jongelui, je ook een plaats in zijn gemeente gegeven.

Ik begrijp best dat je dat moeilijk vindt.

's Zondags naar de kerk, en zo. Catechisaties en club.

Maar je hebt nog een stukje bescherming nodig en een stukje christelijke opvoeding en toerusting vanuit de Bijbel.

Misschien is dat vandaag de dag nog wel meer nodig dan vroeger, bij je ouders en je grootouders.

Er komen steeds meer slangen op je levensweg.

O ja, de slang, de satan.

Op alle mogelijke manieren doet hij zijn best om de kerk van Jezus Christus op aarde af te breken.

Als de slang in het paradijs fluistert hij Gods kinderen en kleinkinderen in het oor:

'Ach het steekt niet zo nauw.

Wat je vroeger niet mocht, mag nu wel.

Geniet er toch van. Geniet van het leven.

Er is toch vergeving voor ál je zonden ... ?'

Zo praat de slang.

Via je vrienden en vriendinnen, jongelui.

Via de bladen die je leest en de programma's die je ziet of hoort.

Alles draait vandaag de dag om geld en sex, geweld en wat paranormaal is.

Toen de kijkcijfers van RTL-5 niet voldeden aan de door de adverteerders gestelde prognoses ... kwam Katharina Keil met haar nieuwe sexprogramma.

Alles open en bloot op prime-time.

En Tineke ... die heeft zich steeds meer in de wereld van het paranormale gestort.

Het verontrustende vind ik dat ook kerkmensen met belangstelling deze programma's volgen.

Op z'n minst vinden ze het interessant.
Ik denk dat het niet kan en niet mag.
Dat je - als christen - niet lid kunt zijn van Veronica of van RTL-4.

*

Maar terug naar Openbaring 2.
De gemeenteleden in Pergamum zijn - op een enkeling na - niet in de verzoeking gevallen om de slang, de satan, als een heiland te aanbidden.
De christenen in Pergamum hebben - ondanks de hoon en de verdrukking door hun heidense stadgenoten - volgehouden in het geloof dat er geen andere naam onder de hemel is gegeven, waardoor zij behouden kunnen worden, dan de naam van Jezus Christus.
Het zijn dan ook lovende woorden die de Heiland schrijft aan het adres van deze gemeente.

En toch ... *"Maar ik heb enkele dingen tegen u: dat gij daar sommigen hebt, die vasthouden aan de leer van Bileam, die Balak leerde de kinderen van Israël een strik te spannen, dat zij afgodenoffers zouden eten en hoereren. Zo hebt ook gij sommigen, die op gelijke wijze aan de leer der Nicolaiëten vasthouden. Bekeer u dan."*

Wat is er in Pergamum dan mis?
Wie zijn Bileam en Balak en wie zijn die Nicolaiëten?
Wie beste luisteraars, broeders en zusters, jongelui, goed thuis is in het oude Testament ... kent de namen van Bileam en Balak.
Balak: de koning van Moab, die de godsdienstdeskundige Bileam inhuurt om het volk Israël - dat bezig is het land Kanaän te veroveren ...
Balak die Bileam inhuurt om het volk Israël te vervloeken.
U kent vast wel het verhaal van de sprekende ezel van Bileam.
God steekt er een stokje voor.
Geen vloek, maar zegenspreuken komen over Bileams lippen.
Dan probeert Balak opnieuw het kwaad over Israël te brengen.
Hij nodigt het volk uit om deel te nemen aan een offerfeest van de Moabiëten.
Dit feest eindigt in seksuele uitpattingen onder het mom van een religieus vruchtbaarheidsritueel.
U vindt het verhaal in de Bijbel in Numeri 25.
De schuld hiervan krijgt Bileam (31:16). Hij kende de zwakke plekken van Israël.
Hij had Balak de suggestie aan de hand gedaan het met een offerfeest te proberen.

De dwaalleer van de Nicolaiëten is de leer van Bileam in een modern jasje.
De Nicolaiëten leerden namelijk:
'Het komt aan op de redding van je ziel.
Met je lichaam mag je doen wat je maar wilt.
Je kunt eten wat je maar wilt.
Je kunt deelnemen aan offermaaltijden die ter ere van de goden in Pergamum op geregelde tijden werden aangericht.
Je kunt naar bed met wie je maar wilt.
Het was een vrij en vruchtbaar leven in die tijd.
Het gaat immers om het behoud van je ziel.
Je lichaam ... dat is niet belangrijk.
Geniet toch van het leven!'

*

Ziet u dat onze tijd niet veel anders is dan de tijd waarin Jezus Christus zijn brieven aan de zeven gemeenten in Asia schrijft?
In Pergamum dachten sommige christenen dat de strijd tegen de satan wel mee viel. Het kostte hen ook niet zo'n moeite.
Ze liepen met een grote boog om de tempels van Asklepios, van Zeus en van welke ander god ook maar.
Maar je kunt nu eenmaal de wereld niet in twee helften verdelen.
Zo van: de ene helft is van God en de andere helft is van de satan.
Als de satan zijn verblijf overal met het teken van de slang zou aangeven, ... dan zou het - inderdaad - gemakkelijk zijn om er met een grote boog om heen te lopen.
Maar de satan gaat veel duivelser, veel geraffineerder te werk.
Maarten Luther, de grote kerkhervormer, noemde de satan ... aap van God.
Hij aapt alles van God na.
Hij tekent geen slang, maar een vis op zijn hoofdkwartier.
Hij schildert de hel niet met donkere kleuren, maar met de kleuren van het paradijs.
En intussen is hij werkzaam ... overal in ons leven.
Juist dáár waar wij hem niet zouden verwachten.

We hebben, broeders en zusters, jongelui, dikwijls ons oordeel gauw klaar over anderen.
'Moet je die zien! Hij doet maar! Zij leeft maar raak!'
Maar hoe staat ons eigen leven er eigenlijk voor?
De troon van de satan kan ook midden in ons leven staan.
Ook wij gaan zo vaak voor de satan door de knieën.
Vecht daarom tegen de verleidingen waarmee de tegenstander van God op je afkomt.
In Efeziërs 6 heeft de apostel Paulus het over *"de wapenrusting van God om te kunnen standhouden tegen de verleidingen van de duivel."*
Die wapenuitrusting moet je wel eerst aandoen.
Het schild van het geloof en het zwaard van het Woord van God.
"En bidt daarbij met aanhoudend bidden en smeken ..."
Jezus Christus staat je bij.
Hij helpt je in die geestelijke strijd.

*

"Bekeer u dan; maar zo niet, dan kom Ik spoedig tot u en Ik zal strijd tegen hen voeren met het zwaard van mijn mond."
Als Jezus Christus komt, komt Hij als Redder en als Rechter.
Hij komt met zijn tweesnijdende scherpe zwaard.
Het zwaard is symbool voor het Woord van God.
Lees maar eens wat er staat in de Bijbel in Matheüs 24.
Dat Woord zal bij de komst van Jezus Christus scheiding maken.
Tussen Gods kinderen en tussen de kinderen van de satan.
Aan welke kant sta jij, staat u?

*

"Wie overwint, die zal Ik geven van het verborgen manna, en Ik zal hem een witte steen geven en op die steen een nieuwe naam geschreven, welke niemand weet, dat die hem ontvangt."
Wie, beste luisteraars, broeders en zusters, jongelui, de verleidingen van de satan weet te weerstaan.
Wie overwint in de strijd van het geloof ... wacht twee dingen.

1. Verborgen manna.

U weet dat manna het voedsel was dat de Israëlieten aten in de 40-jaar dat zij rondzweerven in de woestijn.

Verborgen manna.

In de symbooltaal van het bijbelboek Openbaring is dat Jezus Christus zélf.

Hij is het Manna, het Brood, dat uit de hemel op aarde is neergedaald - schrijft Johannes in zijn evangelie.

Maar Jezus Christus is na zijn hemelvaart weer verborgen in de hemel.

Daar zal Hij zich openbaren, bekendmaken, aan hen die in zijn naam geloven.

2. Daar staat Hij hen op te wachten om hen een witte steen uit te reiken.

Een witte steen - ik vond een mooie in onze tuin.

Wat daar mee bedoeld wordt?

Winnaars bij de spelen in de oudheid, u weet wel de bekende Griekse Olympische Spelen, ... ontvingen een witte steen, waarin de naam van de organisator was gegrift.

Als een blijvende herinnering, zoals wij medailles en bekens uitreiken.

Wie volhardt in de strijd tegen de satan, wie volhardt in het geloof, ontvangt straks aan het einde van z'n leven een witte steen uit handen van Gods Zoon.

Als een blijvende herinnering aan de overwinning op de satan en zijn verleidingen.

Maar als je die steen straks goed bekijkt ... staat er niet je oude naam, maar een nieuwe naam op.

Een nieuwe naam die niet meer herinnert aan je oude leven.

Een nieuwe naam krijg je, een naam die hoort bij het nieuwe leven met Christus.

Die naam is heel persoonlijk.

Alleen diegene die hem ontvangt kent die nieuwe naam.

Ben u ook zo benieuwd hoe u straks zult heten?

*

'Waar woont u, waar woon jij?'

"Ik weet, waar gij woont, dáár waar de troon van de satan staat."

Ook wij wonen daar waar de satan woont.

Daar wonen we nu nog.

Maar straks zullen we mogen wonen waar de troon van God staat.

Laat u, laat jij, je niet misleiden en niet verleiden door de list en de leugens van de satan.

Blijf bij datgene, wat je vanuit de Bijbel hebt geleerd.

En volhardt in het geloof tot het einde.

Dan is er voor u, voor jou en voor mij, een plaats in het nieuwe Jeruzalem.

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 17 juli 1994

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !